

Положення про Всеукраїнський конкурс підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок організації та проведення Всеукраїнського конкурсу підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти.

1.2. Всеукраїнський конкурс підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком з еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти (далі Конкурс) проводиться з метою підвищення якості та удосконалення змісту позашкільної еколого-біологічної освіти, забезпечення учасників освітнього процесу якісною навчальною літературою.

1.3. Основними завданнями Конкурсу є:

- забезпечення запитів різних категорій здобувачів освіти якісною навчальною літературою, розвиток їхнього творчого потенціалу;
- впровадження в освітній процес закладів позашкільної освіти інноваційних методик, орієнтованих на досягнення завдань освіти в інтересах сталого розвитку;
- створення відкритої ресурсної бази навчально-методичного забезпечення освітнього процесу закладів позашкільної освіти.

1.4. Конкурс проходить на засадах відкритості, прозорості і гласності. Інформація щодо проведення Конкурсу оприлюднюється на офіційному сайті Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

1.5. У Конкурсі можуть брати участь фізичні та юридичні особи, які мають виключні майнові права на використання твору (далі - учасники Конкурсу).

1.6. Один автор (авторський колектив) може подати на Конкурс не більше одного підручника/посібника з електронним інтерактивним додатком з однієї назви, у тому числі у співавторстві з іншими особами.

1.7. Безпосереднє керівництво Конкурсом здійснює Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

1.8. Конкурс проводиться спільно з Інститутом педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Інститутом проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, Національним університетом біоресурсів і природокористування України (за згодою).

1.9. Конкурс підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти проходить за профілями: екологія, біологія тварин, садівництво, генетика та селекція, квітникарство. Конкурс проводиться окремо для кожної назви підручника/посібника.

1.10. З метою забезпечення проведення Конкурсу створюють такі комісії:

комісія з прийому конкурсних матеріалів підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком (далі - Комісія ПКМ);

конкурсна комісія з підведення підсумків Конкурсу підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком (далі - Конкурсна комісія);

апеляційна комісія конкурсу підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком (далі - Апеляційна комісія).

Результати роботи кожної комісії оформлюються протоколом, який підписують голова, секретар та всі члени цієї комісії, присутні на засіданні. Голова та секретар підписують усі сторінки протоколу.

Засідання кожної комісії є правомочним, якщо у ньому брали участь не менше 2/3 її складу.

Рішення кожної комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від затвердженого складу Комісії.

Організація роботи комісій покладається на голів та секретарів цих комісій.

Склад Комісії ПКМ у кількості трьох осіб з числа педагогічних працівників Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, які не залучені до роботи Конкурсної комісії, Апеляційної комісії та не є учасниками Конкурсу або особами, які мають реальний чи потенційний конфлікт інтересів (далі - конфлікт інтересів), затверджується наказом директора Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді до оголошення Конкурсу.

1.11. Склад Конкурсної комісії у кількості не менше п'яти осіб (непарна кількість), затверджується наказом директора Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді до закінчення строку подання комплектів конкурсних матеріалів.

Голову Конкурсної комісії обирають з числа членів комісії на першому її засіданні.

Секретарем Конкурсної комісії є педагогічний працівник Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Членами Конкурсної комісії можуть бути науково-педагогічні працівники закладів вищої та післядипломної педагогічної освіти, наукові працівники галузевих установ Національної академії наук України, Національної аграрної академії наук України, Національної академії педагогічних наук України, педагогічні працівники, представники громадських організацій (за їх згодою), які

не є учасниками Конкурсу, членами Комісії ПКМ, Апеляційної комісії та особами, які мають конфлікт інтересів.

Інформація про склад Конкурсної комісії оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді після завершення її роботи.

1.12. Склад Апеляційної комісії у кількості не менше п'яти осіб (непарна кількість) затверджується наказом директора Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді до закінчення строку подання комплектів конкурсних матеріалів.

Голову Апеляційної комісії обирають на першому її засіданні.

Секретарем Апеляційної комісії без права голосу є педагогічний працівник Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Членами Апеляційної комісії не можуть бути працівники Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, учасники Конкурсу, члени Комісії ПКМ, Конкурсної комісії та особи, які мають конфлікт інтересів.

Інформація про склад Апеляційної комісії оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді після завершення її роботи.

Комісії здійснюють роботу у строки, визначені наказом Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді про проведення Конкурсу.

1.13. Під час проведення Конкурсу обробка персональних даних учасників здійснюється з урахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

II. Організаційний комітет Конкурсу

2.1. Для організації та проведення Конкурсу створюється організаційний комітет, склад якого затверджується наказом НЕНЦ.

2.2. До складу організаційного комітету входять представники МОН України, НЕНЦ, закладів загальної середньої, позашкільної, вищої освіти, наукових установ (за згодою).

2.3. Очолює організаційний комітет голова. Голова організаційного комітету: розподіляє повноваження членів організаційного комітету; керує роботою з організації та проведення Конкурсу.

2.4 . Члени організаційного комітету:

- здійснюють організаційну роботу щодо проведення Конкурсу;
- забезпечують порядок проведення Конкурсу;
- не втручаються в процес оцінювання підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком учасників Конкурсу.

2.5. Секретар організаційного комітету:

- оприлюднює на сайті НЕНЦ інформацію про кількість підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком, поданих на Конкурс з кожного профілю, підсумкових протоколів комісій та інших документів щодо проведення Конкурсу.

III. Вимоги до оформлення підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком та порядок подання їх на Конкурс

3.1. Підручники/посібники виконуються українською мовою.

3.2. Назва підручника/посібника має відповідати назві підручника/посібника, з якого оголошено Конкурс.

3.3. Підручник/посібник подається на електронному носії.

Підручник/посібник повинен мати електронний інтерактивний додаток.

3.4. Підручник/посібник подається на Конкурс у формі оригінал-макета.

Електронні версії підручника/посібника та проєкту обкладинки підручника/посібника має бути подано у форматі pdf на електронному носії.

3.5. Для участі у Конкурсі Учасник має подати до Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді комплект конкурсних матеріалів:

лист-клопотання, у якому, зокрема, надається згода передати на безоплатній основі Національному еколого-натуралістичному центру учнівської молоді право на розміщення підручників/посібників в електронній формі у форматі pdf на офіційному сайті Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді для безоплатного доступу користувачам мережі Інтернет строком на п'ять років;

електронну версію підручника/посібника у комплекті з проєктом обкладинки з переліку назв підручників/посібників, з яких оголошується Конкурс;

відомості про автора (співавторів) [прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), місце роботи, посада, науковий ступінь (за наявності), вчене звання (за наявності)]. У разі подання комплекту конкурсних матеріалів автором (співавторами) подається письмова заява, у якій Учасник гарантує, що виключне майнове право на використання підручника/посібника не передано іншим особам;

відомості про фізичну особу (у разі подання комплекту конкурсних матеріалів фізичною особою) [прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), місце проживання, електронна адреса, місце роботи, посада, науковий ступінь (за наявності), вчене звання (за наявності), номери контактних телефонів), яка має виключне майнове право на використання підручника/посібника, а також копію документа, що підтверджує наявність зазначених прав (крім авторів (співавторів)];

відомості про юридичну особу (у разі подання комплекту конкурсних матеріалів юридичною особою) (повне найменування, код ЄДРПОУ, місцезнаходження, контактні телефони, електронна адреса, прізвище, ім'я, по батькові керівника (за наявності), а також копію договору про передання виключного майнового права на використання підручника/посібника;

електронну версію презентації авторської концепції підручника/посібника (за бажанням).

3.6. Комплекти конкурсних матеріалів реєструються у день їх надходження і перевіряються Комісією ПКМ протягом трьох робочих днів із дня надходження.

3.7. Комплекти конкурсних матеріалів, які надійшли з порушенням вимог, повертаються Учасникам протягом п'яти робочих днів із дати їх надходження із зазначенням причин повернення у письмовій формі.

У разі виявлення технічної несправності електронного носія з електронною версією підручника/посібника або/та електронного інтерактивного додатка Комісія ПКМ не пізніше наступного робочого дня повідомляє Учасника про зазначений факт.

Учасник має право повторно подати комплект конкурсних матеріалів або справний електронний носій у межах строку, визначеного наказом Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді про проведення Конкурсу для подання Учасниками комплектів конкурсних матеріалів.

3.8. Інформація про кількість поданих на Конкурс підручників/посібників оприлюднюється на сайті Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді протягом двох робочих днів із дня завершення строку подання комплектів конкурсних матеріалів.

IV. Критерії оцінювання поданих на Конкурс підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком

4.1. Подані на Конкурс роботи повинні відповідати діючим вимогам до навчально-методичної літератури, затверджених Міністерством освіти і науки України.

4.2. Оцінювання поданих на Конкурс підручників/посібників з електронним інтерактивним додатком здійснюється за такими критеріями:

- 1) ураховано принципи академічної доброчесності в інтелектуальних творах:** відсутність плагіату (оприлюднених (опублікованих) раніше творів інших авторів без посилання на відповідний твір); відсутність сфабрикованої чи сфальсифікованої інформації (вигадування суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності та свідомої зміни чи модифікації наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів

академічної діяльності); оформлення належним чином посилань на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей - **(0-10 балів)**;

2) відповідність змісту навчальної літератури законодавству України, нормативній базі з позашкільної освіти: підручник/посібник спрямований на досягнення здобувачами освіти результатів навчання, визначених навчальними програмами з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: розкриває компетентнісний потенціал природничої освітньої галузі; відповідає ціннісним орієнтирам, визначеним у державних стандартах освіти; забезпечує досягнення здобувачами освіти прогнозованих результатів навчання; забезпечує формування наскрізних умінь, визначених навчальною програмою - **(0-10 балів)**;

3) системність, науковість, доступність навчальної інформації: навчальний матеріал систематизовано й структуровано, забезпечено цілісність викладу сучасної навчальної інформації, доступної для сприйняття здобувачами освіти певної вікової категорії: зміст чітко структуровано (наявні рекомендації щодо використання підручника / посібника здобувачами освіти – вступ; основний і додатковий текст; висновки; покажчики, примітки, словник, додатки, інтерактивні елементи тощо); зміст і візуальний матеріал не містять інформації, яка стосується Російської Федерації або була надана Російською Федерацією міжнародним інформаційним джерелам, а також, яка розміщується та використовується на офіційних інтернет-ресурсах держав-партнерів і міжнародних організацій; навчальну інформацію подано об'єктивно, відповідно до сучасних наукових теорій, концепцій тощо; навчальну інформацію подано з урахуванням різноманітних поглядів на питання, що розкриваються; тексти й візуальний матеріал підібрано з урахуванням принципу недискримінаційності; навчальний матеріал розкриває причиново-наслідкові зв'язки явищ, процесів, подій, містить науково перевірені знання, які відповідають сучасному рівню розвитку науки; зміст подано послідовно, від простого до складнішого, з урахуванням логічних зв'язків між поняттями й фактами, забезпечує розуміння навчального предмета як єдиної системи, а не окремих, незв'язаних фактів; зміст подано доступно й зрозуміло відповідно до вікової категорії здобувачів освіти; зміст підібрано з урахуванням інформації профорієнтаційного спрямування (моделювання різних ситуацій, запитань, завдань тощо); зміст подано з урахуванням емоційного і соціального розвитку здобувачів освіти на відповідних етапах навчання; зміст доповнено додатковими джерелами інформації (документи, зображення, діаграми, покликання тощо), які сприяють розвитку вміння працювати з інформацією і навчатися самостійно; навчальний матеріал спрямовано на формування української національної та громадянської ідентичності - **(0-10 балів)**;

- 4) мова текстів: мова підручника / посібника є науково виваженою, відповідає сучасним мовним нормам та чинному українському правопису:** нормативність – дотримання мовних норм; точність – правильне слововживання, представлення найбільш точного мовного варіанта, відсутність двозначності, неточностей у формулюванні правил, визначень та завдань; логічність – несуперечливе поєднання слів, позначення переходів від однієї думки до іншої, достатність аргументації; лаконічність – ясне, чітке і стисле викладення змісту навчального тексту, що сприяє легкому сприйняттю інформації; чистота – уникнення варваризмів, жаргонізмів, просторічних слів, калькованих з інших мов, відсутність ненормативної лексики, раціональне використання іншомовної лексики з наданням переваги українським відповідникам тощо; виразність – сучасні й оригінальні тексти, що викликають зацікавленість і підтримують увагу; доступність – тексти зрозумілі, доступні для відповідної вікової категорії здобувачів освіти- **(0-10 балів);**
- 5) ураховано принципи недискримінації в текстах:** ураховано різноманітність здобувачів освіти за статтю, етнічною належністю, соціальним статусом тощо; відсутні дискримінаційні або стигматизуючі елементи щодо певних груп населення; відсутні ознаки дискримінації, у тому числі термінологія, що не відповідає Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю- **(0-10 балів);**
- 6) система завдань забезпечує практичну реалізацію змісту основного навчального матеріалу, доповнює і конкретизує його, сприяє досягненню результатів навчання відповідно до навчальної програми:** представлено завдання на розвиток уміння добирати, аналізувати й узагальнювати навчальну інформацію, подану в різний спосіб; наявні відкриті дидактичні завдання, які реалізують інтерактивне навчання; наявні завдання на розвиток критичного мислення; наявні завдання для самостійного / групового виконання; наявні диференційовані за рівнями складності, творчості та самостійності завдання; наявні завдання на розвиток комунікативних навичок; наявні завдання на розвиток уміння висловлювати думку усно та письмово; наявні компетентнісні завдання; наявні завдання для реалізації проєктної діяльності; наявні проблемні ситуації / завдання, спрямовані на спостереження, дослідження тощо; представлено завдання для перевірки, самоперевірки, взаємоперевірки щодо досягнення результатів навчання - **(0-10 балів);**
- 7) візуальні засоби навчання забезпечують образне сприйняття матеріалу, його наочну конкретизацію в доступній формі, доповнюють основне значення тексту, демонструють досліджувані явища в динаміці, відображають реальну дійсність:** забезпечено взаємозв'язок між візуальними засобами й текстом; засоби візуальної комунікації інформативні, передають основну ідею (наявні схеми, карти, фотографії, портрети, документи, картинки, малюнки з дотриманням авторського

права, таблиць, діаграм тощо, які сприяють кращому розумінню навчальної інформації, формуванню певних умінь); наявний релевантний пояснювальний текст до відповідних візуальних засобів; візуальні засоби чіткі, однакової контрастності та зберігають усі кольори; однотипні ілюстрації в підручнику / посібнику виконані в одній техніці; ілюстрації реалістичні; ілюстрації мають чітку композицію, яка акцентує на важливому; у зображеннях ураховано різноманітність здобувачів освіти за статтю, етнічною належністю, соціальним статусом тощо; візуальний образ підручника / посібника відображає концепцію з урахуванням читачького призначення (графічні елементи виконані в одному стилі, розміщені в логічній послідовності); у зображеннях відсутні дискримінаційні або стигматизуючі елементи щодо певних груп населення- **(0-10 балів)**;

8) емоційна безпека та травмоцутливість: зміст підручника / посібника забезпечує формування стійкості до життєвих викликів, а також емоційний та психологічний розвиток здобувачів освіти; теми, що можуть травмувати здобувачів освіти (наси́льство, війна, смерть, дискримінація тощо), подані з акцентом на підтримку й вихід зі складних ситуацій; наявні тексти й завдання, які сприяють формуванню емоційної підтримки - **(0-10 балів)**;

9) наявність додаткових матеріалів і ресурсів підсилює діяльнісну складову та досягнення обов'язкових результатів: інтерактивні вправи, мультимедійні матеріали тощо, доступні через QR-коди або покликання, які розміщені в е-додатку; додаткові ресурси відповідають критеріям 1–7; відсутні покликання на контент, що містить ознаки реклами- **(0-10 балів)**;

інтерактивний електронний додаток до підручника: оцінка інтерактивних електронних додатків до підручників (е-додатків) здійснюється відповідно до Вимог до інтерактивного електронного додатка до підручника, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 19.04 2024 року №548 , зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 травня 2024 року за №656/42001.

Для оцінювання е-додатка застосовують критерії щодо оцінювання вмісту, користувацького інтерфейсу та дизайну, а також умови функціонування е-додатка, викладені нижче, та критерії 1– 8, що зазначені вище; *е-додаток містить необхідні вихідні дані:* е-додаток містить назву і автора (авторів) підручника, складовою якого є е-додаток, знак охорони авторського права (за наявності) та відомості щодо надання грифа; е-додаток містить електронну адресу, телефон технічної підтримки виробника/розробника е-додатка; е-додаток містить системні вимоги до обладнання та вимоги щодо операційної системи для використання е-додатка- **(0-10 балів)**;

9.1) вміст е-додатка розширює функціональні та змістові можливості підручника: вміст е-додатка узгоджується зі змістом підручника та з цілями і завданнями предмета вивчення / інтегрованого курсу; обсяг

навчального, мультимедійного та іншого контенту в е-додатку враховує технічні можливості сховища, де розміщено е-додаток, та характеристики пристроїв, за допомогою яких ним будуть користуватися; система завдань, наведених в е-додатку містить завдання різних типів складності, що диференціюють способи, за допомогою яких здобувачі / здобувачки освіти можуть здобути знання, навички і їх перевірити, та компетентнісно-орієнтовані завдання для формування або перевірки сформованості ключових компетентностей; е-додаток забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, зокрема, містить завдання для самооцінювання, визначення досягнення прогнозованих результатів навчання здобувачами освіти згідно з навчальною програмою, завдання для групової роботи, дослідницькі/пізнавальні/творчі завдання, завдання для самостійної роботи; е-додаток містить уніфіковану систему рубрик та інтерактивний зміст; е-додаток містить елементи мультимедіа (наприклад, зображення, відео-та аудіоматеріали, окремі 3D-моделі та повноцінні 3D-сцени); е-додаток містить інструменти для інтерактивної взаємодії (інструменти для тренування певних навичок, симуляції процесів чи лабораторних робіт, інструменти для проведення тестування, інструменти для проведення аудіювання та перевірки усного мовлення тощо) з можливістю перегляду користувачами результатів виконання інтерактивних завдань; е-додаток містить інструкцію користувача, що охоплює загальні принципи роботи з е-додатком, та пояснює функції всіх елементів загального інтерфейсу, містить чіткі інструкції з виконання інтерактивних завдань; е-додаток не містить рекламу- **(0-10 балів)**;

9.2) користувацький інтерфейс та дизайн е-додатка сприяють досягненню навчальних цілей: Інтерфейс е-додатка має ієрархію елементів, є цілісним; е-додаток забезпечує поінформованість користувача про те, який структурний елемент (сторінка, тема тощо) відображається на екрані; інсталяція е-додатка є безоплатною та типовою для програмних засобів усіх поширених операційних систем Windows, Android, iOS, ChromeOS тощо та зрозумілою для користувача; е-додаток може включати різноманітні форми інтеграції зовнішніх онлайн-ресурсів та гіперпосилання, які забезпечують доступ до додаткової інформації- **(0-10 балів)**;

9.3) технічні та функціональні особливості е-додатка забезпечують його використання за різних умов доступу: е-додаток сумісний із найпоширенішими видами комп'ютерних пристроїв (персональний комп'ютер, ноутбук, планшет або смартфон) та забезпечує доступ користувачам з використанням безоплатних браузерів; е-додаток забезпечує доступність контенту онлайн та офлайн із можливістю повного або часткового завантаження контенту на пристрій

користувача і роботи без подальшого доступу до мережі Інтернет, за винятком контенту, що міститься на зовнішніх ресурсах за посиланнями в е-додатку; е-додаток забезпечує можливість перегляду відео, зображень та прослуховування аудіофайлів без потреби встановлення додаткових плагінів (додатків); е-додаток забезпечує можливість доступу до контенту на пристроях, що працюють під керуванням усіх поширених операційних систем Windows, Android, iOS, ChromeOS тощо за допомогою браузера чи іншого безоплатного клієнта; е-додаток забезпечує доступність вмісту та інтерактивних функцій через вебдоступ у безоплатному браузері; е-додаток забезпечує адаптацію вмісту та інтерфейсу до розміру та роздільної здатності екрана пристрою; е-додаток забезпечує зберігання облікових даних у сховищі, що має сертифікат комплексної системи захисту інформації, на серверах, які розташовані в Україні; е-додаток містить інформацію (включно з посиланнями), що забезпечить можливість реєстрації його користувачів за різними ролями (здобувач / здобувачка освіти, керівник / керівниця гуртка та батьки) протягом часу технічної підтримки е-додатка; е-додаток містить функції для навігації та пошуку; надання змісту, гіпертексту; е-додаток містить функції пошуку за ключовими словами (зміст, предметний покажчик, іменний покажчик тощо); е-додаток містить частини вмісту друкованої версії підручника, які посилюють виконання смислових функцій за допомогою цифрових технологій; для стандартизації основного вмісту е-додатка використовують загальноприйняті галузеві стандарти для електронного вмісту, зокрема, але не виключно ДСТУ EN 301 549:2022 (EN 301 549 V3.2.1 (2021-03), IDT) «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ», ДСТУ ISO/IEC TR 18120:2018 (ISO/IEC TR 18120:2016, IDT) «Інформаційні технології. Навчання, освіта та підготовка. Вимоги до електронних підручників для освіти»; технічна підтримка е-додатка здійснюється протягом строку 5 років-(0-10 балів).

V. Визначення, нагородження переможців Конкурсу

- 5.1. За підсумками Конкурсу визначаються переможці та призери.
- 5.2. Результати проведення Конкурсу затверджуються наказом НЕНЦ.
- 5.3. Переможці та призери Конкурсу нагороджуються дипломами відповідного ступеня та відзнаками.

VI. Умови фінансування Конкурсу.

Витрати на організацію та проведення Конкурсу здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством України.